TÜRKMENISTANYŇ BILIM MINISTRLIGI
TÜRKMENISTANYŇ MILLI BILIM INSTITUTY

INFORMATIKA 7

Türkmenistanyň orta mekdepleriniň VII synplary üçin interaktiw-multimedia elektron gollanmasy

AŞGABAT 2014

Web-sahypa,
web-saýt
we saýtyň salgysy
barada düşünje

Internet torunyň informasion resurslaryndan peýdalanmak we olary görmek ***brauzerler*** *(browse-gözden geçirmek)* ýa-da ***web-synçylar*** diýip atlandyrylýan programmalaryň kömegi bilen amala aşyrylýar. Has meşhur brauzerler: ***Microsoft Internet Explorer, Opera, Mozilla Firefox, Netscape Communicator*** brauzerleridir.

Bütindünýä informasion kerebi ***(WWW)*** internet torunyň dürli hyzmatlaryny birikdirmek we tordaky informasiýa resurslaryna girmek mümkinçiliklerini giňeltmek zerurlygy esasynda döredi.

WWW gullugynyň işleýän resminamalary gipertekst informasiýalaryny özünde saklaýar.

Gipersalgylanmalar tekst we surat görnüşinde bolup biler

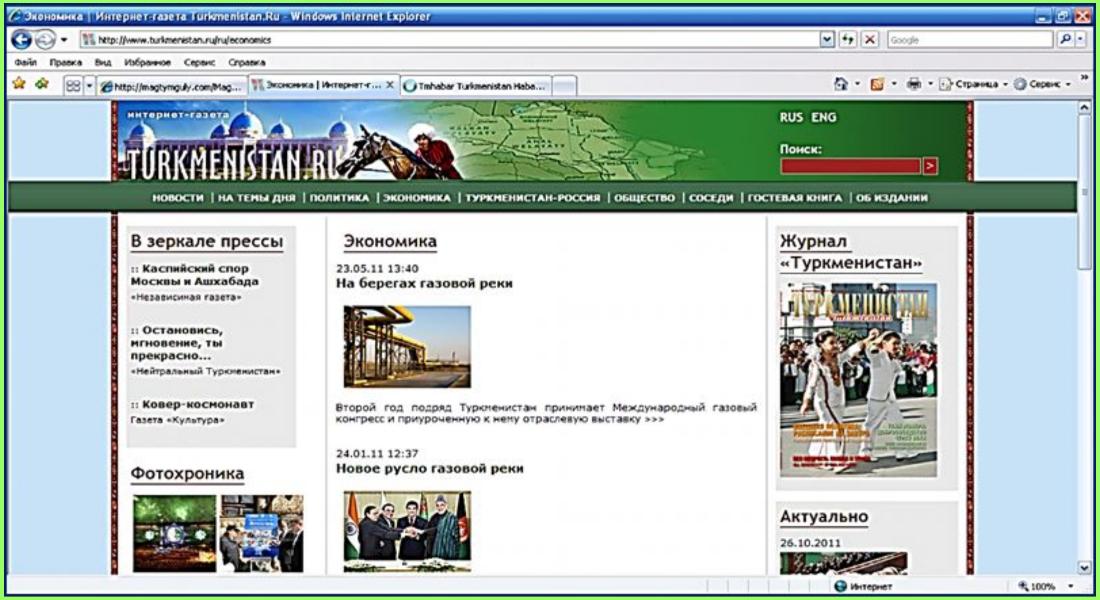

Gipertekstli resminamalar döredilende, ýörite **HTML** *(Hyper Text Markup Language-gipertekstiň bellik etme dili)* dili ulanylýar. Adaty HTML resminamalar **.html** ýa-da .html giňeltmelere eýedir.

Bütindünýä kerebinde ýerleşdirilen gipertekstli resminama **web-sahypa** diýip atlandyrylýar. Her bir web-sahypanyň öz salgysy bolup, ony brauzeriň kömegi bilen görmek bolýar

Umumy maksatlar we mazmun taýdan birleşen web-sahypalaryň gipersalgylanmalary bilen baglanyşykly toparyna **web-saýt** ýa-da ýöne **saýt** diýilýär.

Web-sahypalary tor boýunça geçirmegiň düzgüni we olary kompýuteriň ekranynda görmek **HTTP** *(Hyper Text Transfer Protocol)* gipertekst geçirme protokolynda kesgitlenilýär. HTTP protokolynyň kömegi bilen islendik informasiýalar ***(grafika, saz we wideo)*** iberilip bilner.

Gipersalgylanmany görmek üçin, köplenç ýagdaýlarda onuň üstüne syçanyň gökezijisini getirmek we ýagdaýlar setirinden salgysyny okamak ýeterlikdir. Salgynyň üstüne syçanyň sag gulagyny basyp, kontekst menýudan ***Свойства*** bölümini saýlamak arkaly, has anyk informasiýalary almak bolar. Netijede, talap edilýän informasiýalary saklaýan penjire açylar.

Web-saýtyň sahypalary ýörite programma üpjünçiligi bolan we ***web-serwer*** diýip atlandyrylýan kompýuterde saklanylýar.

Saýtyň beýleki web-sahypalaryna salgylanmany özünde saklaýan baş sahypasy bardyr. Olara geçmek üçin, saýtyň baş sahypasynyň salgysyny bilmek ýeterlikdir. Şonuň üçin hem onuň web-serwerdäki baş sahypasynyň salgysyny saýtyň salgysy diýip hasaplaýarlar.

Düzgün bolşy ýaly, saýtyň salgysyny ýazmaklyk **WWW** gullugyny görkezmekden başlanýar. Onuň yzyndan arasy **nokat** bilen bölünen **simwollaryň topary** *(sözler)* getirilýär. Salgy onuň ýerleşýän döwletini ýa-da degişli guramasyny görkezmek bilen tamamlanýar *(tm- Türkmenistan, ru-Russiýa, ua-Ukraina, pl-Polşa, fr-Fransiýa, org-gurama, edu-bilim, com-söwda saýty)*. Meselem:

www.mail.ru,

www.yandex.ru,

www.rambler.ru.

Web-saýtyň salgysy hökmany belgili protokol ady bilen gelip biler*:// (http://).* Salgy anyk resminama, faýla, papka ýoly özünde saklap biler.

Meselem:

http://www.turkmenistan.gov.tm/_tmt/

World Wide Web

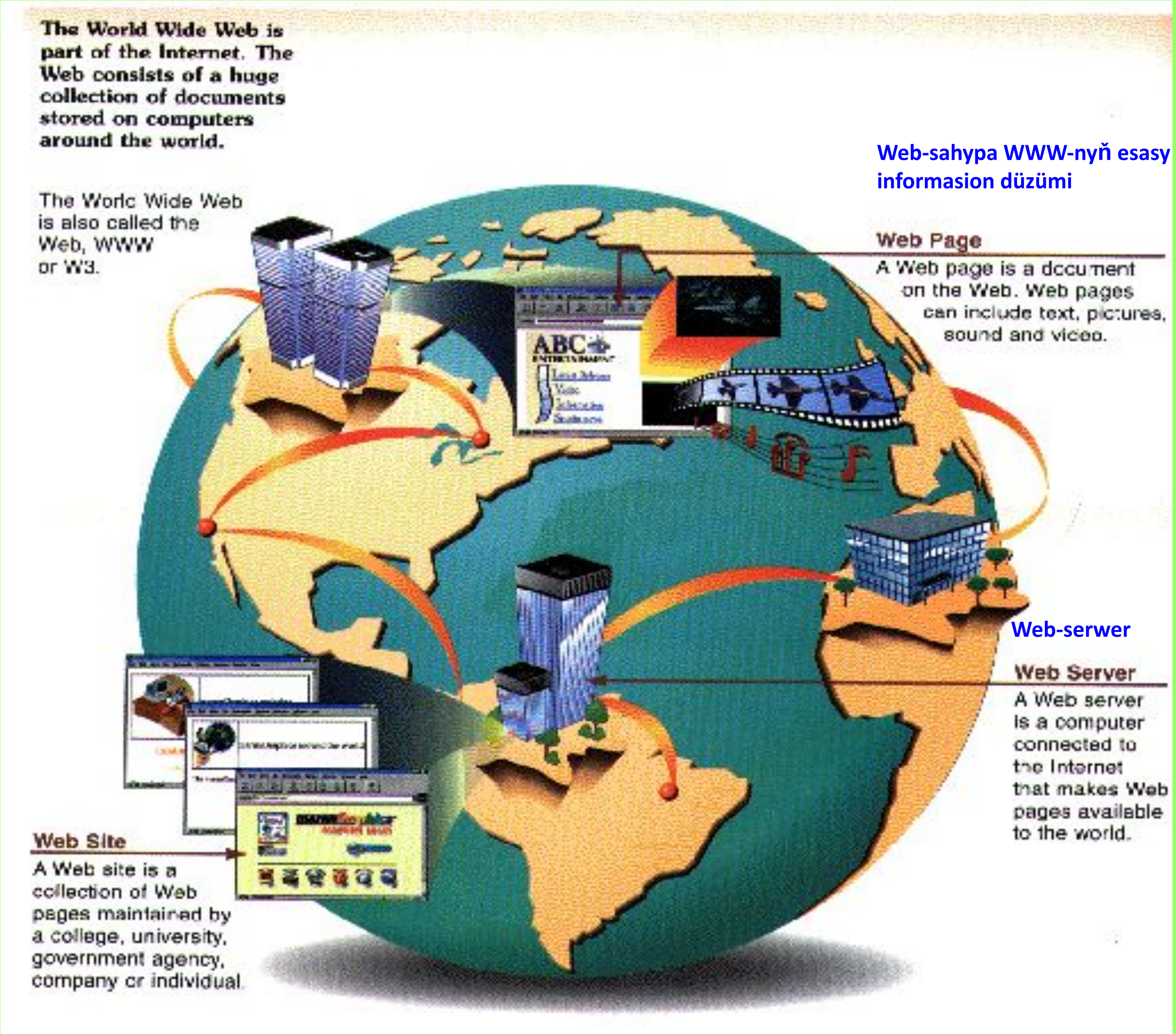

Her bir Web-saýtyň öz baş sahypasy bolup oňa başgaça öý sahypasy hem diýilýär (Home page).

Sapagyň ahyrynda…

Belki Siz geljekde online –da öz saýtyňyzy dörederersiňiz.

Azrak tölege Saýtlaryň konstruktorynyň kömegi bilen saýt döredip bolar.

Amatly we arzanraklarynyň biriniň salgysy:

http://www.webstolica.ru/pages.php

Dörediň, belki-de Siz eýýäm ertir bizi öz saýtyňyza myhmançylyga çagyrarsyzňyz.

Internet sahypalarynda görüşýänçäk sag boluň!

Interaktiw-multimedia elektron gollanmanyň awtorlary:

Saryýew Döwran
Ataýew Kakageldi
Garýagdyýew Oraz